

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД  
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»  
МЕДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ  
Кафедра фармацевтичних дисциплін**



«ЗАТВЕРДЖУЮ»

проректор з наукової роботи

/ Іан МИРОНЮК /

06 2026 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**ДИЗАЙН НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА АКАДЕМІЧНА  
ДОБРОЧЕСНІСТЬ У МЕДИЦИНІ**

|                     |                                                |
|---------------------|------------------------------------------------|
| Рівень вищої освіти | третій (аспірантура)                           |
| Галузь знань        | I «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення» |
| Спеціальність       | I2 «Медицина»                                  |
| Освітня програма    | Медицина                                       |
| Статус дисципліни   | обов'язкова                                    |
| Мова навчання       | українська                                     |

Ужгород 2026

Робоча програма навчальної дисципліни «Дизайн наукових досліджень та академічна доброчесність в медицині» для здобувачів вищої освіти галузі знань для здобувачів вищої освіти галузі знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення» (22 «Охорона здоров'я») спеціальності спеціальності І2 «Медицина» (222 «Медицина») освітньої програми «Медицина».

Розробники: доц. Девіняк О.Т., доц. Колесник П.О.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри фармацевтичних дисциплін

протокол № 13 від « 11 » червня 2026 р.

Завідувач кафедри  Анжела ШТРОБЛЯ

Схвалено науково-методичною комісією медичного факультету

протокол № 12 від «16» червня 2026 р.

Голова науково-методичної комісії  Єлизавета СІРЧАК

## 1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

| Найменування показників                                                                                | Розподіл годин за навчальним планом |                       |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|-----------------------|
|                                                                                                        | Денна форма навчання                | Заочна форма навчання |
| Кількість кредитів ЄКТС – 4,5                                                                          | Рік підготовки:                     |                       |
| Загальна кількість годин – 135                                                                         | 1                                   | 1                     |
| Кількість модулів – 1                                                                                  | Семестр:                            |                       |
| Тижневих годин для денної форми навчання:<br><br>аудиторних – 3<br><br>самостійної роботи студента – 5 | 2                                   | 2                     |
|                                                                                                        | Лекції:                             |                       |
|                                                                                                        | 30                                  | 10                    |
|                                                                                                        | Практичні (семінарські):            |                       |
|                                                                                                        | 24                                  | 8                     |
| Вид підсумкового контролю: залік                                                                       | Лабораторні:                        |                       |
|                                                                                                        |                                     |                       |
| Форма підсумкового контролю: письмова                                                                  | Самостійна робота:                  |                       |
|                                                                                                        | 81                                  | 117                   |

## 2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Дизайн наукових досліджень та академічна доброчесність в медицині» є навчання аспірантів науковому методу та підходам до дизайну досліджень в медицині, а також засвоєння принципів академічної доброчесності та біоетики при проведенні наукових досліджень.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ЗК1. Здатність до вдосконалення та розвитку власного інтелектуального та загальнокультурного рівня

ЗК2. Вміння працювати автономно, з дотриманням дослідницької етики, академічної доброчесності та авторського права.

ЗК3. Навички до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК4. Здатність до спілкування і роботи у професійному середовищі та з представниками інших професій у національному та міжнародному контексті.

ЗК5. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, здатність генерувати нові ідеї

ЗК6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК7. Вміння планувати та управляти часом.

ФК1. Глибокі знання і систематичне розуміння предметної області за напрямом та тематикою наукових досліджень у галузі медицини, майбутньої професійної діяльності у сфері вищої медичної освіти.

ФК2. Здатність до визначення потреби у додаткових знаннях за напрямком наукових досліджень, формулювати дослідницькі питання, генерувати наукові гіпотези у сфері медицини.

ФК3. Здатність розробляти та управляти науковими проектами у сфері медицини.

ФК4. Здатність обирати методи та критерії оцінки досліджуваних феноменів та процесів в галузі медицини відповідно до цілей та завдань наукового проекту.

ФК5. Володіння сучасними методами наукового дослідження.

ФК6. Здатність проводити коректний аналіз та узагальнення результатів наукового дослідження.

ФК7. Здатність інтерпретувати можливості та обмеження дослідження, його роль у суспільстві.

ФК8. Впровадження нових знань (наукових даних) в освітній процес та практику охорони здоров'я.

## 3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна є самостійними компонентом і не потребує попереднього вивчення інших дисциплін

## 4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Медицина», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

| Програмні результати навчання                                                                                                                   | Шифр ПРН |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| Застосовувати науково-професійні знання; формулювати ідеї, концепції з метою використання в роботі освітнього та наукового спрямування          | ПРН 1    |
| Демонструвати знання методології дослідження в цілому і методів певної сфери наукових інтересів, зокрема                                        | ПРН 2    |
| Інтерпретувати та аналізувати інформацію, коректно оцінювати нові й складні явища та проблеми з науковою точністю критично, самостійно і творчо | ПРН 3    |
| Виявляти невирішені проблеми у предметній області медицини та визначати                                                                         | ПРН 4    |

|                                                                                                                                  |        |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|
| шляхи їх вирішення                                                                                                               |        |
| Формулювати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження                                                              | ПРН 5  |
| Самостійно і критично проводити аналіз і синтез наукових даних                                                                   | ПРН 6  |
| Розробляти дизайн та план наукового дослідження, використовуючи відповідні методи дослідження в галузі медицини                  | ПРН 7  |
| Виконувати та вдосконалювати сучасні методики дослідження за обраним напрямом наукового проекту та освітньої діяльності          | ПРН 8  |
| Винаходити нові способи діагностики, лікування та профілактики захворювань людини                                                | ПРН 9  |
| Використовувати результати наукових досліджень в медичній практиці, освітньому процесі та суспільстві                            | ПРН 10 |
| Інтерпретувати можливості та обмеження наукового дослідження, його роль в розвитку системи наукових знань і суспільства в цілому | ПРН 11 |
| Використовувати етичні принципи в роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами, дотримуватися наукової етики                     | ПРН 16 |
| Демонструвати академічну доброчесність та діяти відповідально щодо достовірності отриманих наукових результатів                  | ПРН 17 |

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Дизайн наукових досліджень та академічна доброчесність в медицині»:

| Шифр ОРН | Очікувані результати навчання з дисципліни                                                                                                                                                                                                                                                                       | Шифр ПРН                          |
|----------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------|
| ОРН 1    | Ідентифікувати знання з епістеміологічної позиції та відрізнити його від необгрунтованої віри, некоректних тверджень, випадкової успішної здогадки тощо. Здатність скептично відноситись до наявних тверджень та аргументувати проти скептичних зауважень.                                                       | ПРН 1                             |
| ОРН 2    | Шляхом вирішення ситуаційних завдань демонструвати знання методології дослідження в цілому і наукового методу в медицині зокрема.                                                                                                                                                                                | ПРН 2                             |
| ОРН 3    | Знаходити в мережі інтернет методологічно якісні наукові статті, узагальнювати та стисло представляти методи досліджень, використані у опублікованій науковій статті, формулювати об'єкт, предмет дослідження, ідентифікувати гіпотези та залежні, незалежні та контрольовані змінні за текстом наукової статті. | ПРН 3<br>ПРН 5<br>ПРН 6<br>ПРН 10 |
| ОРН 4    | Критично аналізувати зміст наукової статті, виявляти в ній невирішені проблеми, описувати дизайн наукового дослідження, інтерпретувати можливості та обмеження наукового дослідження, його роль в розвитку системи наукових знань і суспільства в цілому.                                                        | ПРН 4<br>ПРН 5<br>ПРН 6<br>ПРН 11 |
| ОРН 5    | Розробляти дизайн наукового дослідження, використовуючи принципи проведення клінічних випробувань, когортних досліджень, досліджень типу «випадок-контроль», поперечних досліджень, оцінювати ресурси для проведення різних видів наукових досліджень. Планувати елементи клінічного випробування.               | ПРН 3<br>ПРН 7<br>ПРН 9<br>ПРН 11 |
| ОРН 6    | Оцінювати наявні наукові дані в контексті доказової медицини, виявляти прогалини в наукових знаннях у медицині, формулювати дослідницьке питання та наукову гіпотезу, мету та завдання дослідження, скласти обгрунтований план дослідження                                                                       | ПРН 4<br>ПРН 5<br>ПРН 7<br>ПРН 8  |
| ОРН 7    | Демонструвати академічну доброчесність та принципи наукової етики при розв'язанні етично чутливих ситуаційних завдань.                                                                                                                                                                                           | ПРН 16<br>ПРН 17                  |
| ОРН 8    | Демонструвати на ситуаційних тестових завданнях знання етичних принципів в роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами                                                                                                                                                                                          | ПРН 16                            |

## 5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

### Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- ОРН 1. – ситуаційні завдання у формі комп'ютерних тестів; завдання для виконання на занятті;
- ОРН 2. – ситуаційні завдання з наукового методу у письмовій формі; комп'ютерні тести;
- ОРН 3. – практичне завдання для виконання на занятті;
- ОРН 4. – практичне завдання для виконання на занятті;
- ОРН 5. – практичні завдання для виконання на занятті; комп'ютерні тести;
- ОРН 6. – практичні завдання для виконання на занятті; публічне представлення та захист плану власної наукової роботи;
- ОРН 7. – есе на етично чутливу тему; комп'ютерні тести;
- ОРН 8. – комп'ютерні тести, проблемно-орієнтована дискусія.

### Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: письмові запитання, практичні завдання для виконання на занятті, публічний виступ, есе, комп'ютерні тести.

Форма модульного контролю: письмова.

Форма підсумкового семестрового контролю: залік

### Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

| Поточне оцінювання та самостійна робота |    |    |    |    |    |    |    |    |     | Модульна контрольна робота | Сума |
|-----------------------------------------|----|----|----|----|----|----|----|----|-----|----------------------------|------|
| T1                                      | T2 | T3 | T4 | T5 | T6 | T7 | T8 | T9 | T10 | 10                         | 100  |
| 5                                       | 5  | 10 | 10 | 10 | 10 | 10 | 10 | 10 | 10  |                            |      |

### Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

| Вид діяльності здобувача вищої освіти | Модуль 1  |                                       | Модуль 2  |                                       | Модуль ... |                                       |
|---------------------------------------|-----------|---------------------------------------|-----------|---------------------------------------|------------|---------------------------------------|
|                                       | Кількість | Максимальна кількість балів (сумарна) | Кількість | Максимальна кількість балів (сумарна) | Кількість  | Максимальна кількість балів (сумарна) |
| Практичні (семінарські) заняття       | 11        | 90                                    |           |                                       |            |                                       |
| Модульна контрольна робота            | 1         | 10                                    |           |                                       |            |                                       |
| <b>Разом</b>                          |           | <b>100</b>                            |           | <b>100</b>                            |            | <b>100</b>                            |

Усі роботи оцінюються за 100-бальною шкалою. Конвертація у накопичувальні бали відбувається автоматично програмою під час формування модульної підсумкової оцінки.

### Критерії оцінювання поточної навчальної діяльності

Оцінку «відмінно» (90-100 балів) одержує аспірант, який брав активну участь в обговоренні найбільш складних питань з теми заняття, дав не менше 90% правильних відповідей на стандартизовані тестові завдання, без помилок відповів на письмові завдання, виконав практичну роботу та виклав її результати у належній формі.

Оцінку «добре» (74-89 балів) одержує аспірант, який брав участь в обговоренні найбільш складних питань з теми, дав не менше 74% правильних відповідей на стандартизовані тестові

завдання, припустився окремих незначних помилок у відповідях на письмові завдання, виконав практичну роботу та виклав її результати у належній формі.

Оцінку «задовільно» (60-73 балів) одержує аспірант, який брав участь в обговоренні найбільш складних питань з теми, дав не менше 60% правильних відповідей на стандартизовані тестові завдання, припустився значних помилок у відповідях на письмові завдання, виконав практичну роботу та виклав її результати у належній формі.

Оцінку «незадовільно» (0-59 балів) одержує аспірант, який не брав участь в обговоренні найбільш складних питань з теми, дав менше 60% правильних відповідей на стандартизовані тестові завдання, припустився грубих помилок у відповідях на письмові завдання або взагалі не дав відповідей на них, не виконав практичну роботу та не виклав її результати у належній формі.

### **Критерії оцінювання модульної контрольної роботи**

Модульна контрольна робота складається за підготовленими завданнями (білетами) з варіантами однакового рівня складності. До складання модульної контрольної роботи допускаються усі аспіранти незалежно від результатів поточного оцінювання та наявності пропущених і невідпрацьованих практичних занять. Тривалість виконання усієї модульної контрольної роботи відповідає тривалості практичного заняття. Під час виконання модульної контрольної роботи користуватись будь-якими інформаційними джерелами заборонено.

Оцінку «відмінно» (90-100 балів) одержує аспірант, який дав не менше 90% правильних відповідей на стандартизовані тестові завдання, без помилок відповідей на письмові завдання.

Оцінку «добре» (74-89 балів) одержує аспірант, який дав не менше 74% правильних відповідей на стандартизовані тестові завдання, припустився окремих незначних помилок у відповідях на письмові завдання.

Оцінку «задовільно» (60-73 бали) одержує аспірант, який дав не менше 60% правильних відповідей на стандартизовані тестові завдання, припустився значних помилок у відповідях на письмові завдання.

Оцінку «незадовільно» (0-59 балів) одержує аспірант, який дав менше 60% правильних відповідей на стандартизовані тестові завдання, припустився грубих помилок у відповідях на письмові завдання або не надав відповіді на поставлені перед ним письмові завдання.

### **Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю**

Підсумковий семестровий рейтинг виводиться як середнє значення виконаних завдань та тестувань. Відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в ДВНЗ «УжНУ», якщо підсумкова модульна оцінка становить не менше 60 балів, то за згодою аспіранта вона може бути зарахована як підсумкова (семестрова) оцінка з навчальної дисципліни. Аспіранти, яких не влаштовує підсумкова позитивна оцінка, виставлена викладачем за результатами модульних контролів, а також ті, хто отримав оцінку "незадовільно" і при цьому не мають невідпрацьованих практичних (лабораторних) занять, мають право складати залік (екзамен) з дисципліни. До підсумкового (семестрового) контролю з конкретної дисципліни у виді заліку чи екзамену аспірант денної форми навчання допускається тоді, коли за результатами модульних контролів він набрав не менше 35 відсотків можливих балів. За результатами відповіді на екзамені та заліку виставляється оцінка за стобальною шкалою. Незалежно від того, чи аспірант складає екзамен (залік) у зв'язку з тим, що в нього підсумкова модульна оцінка незадовільна (35-59 балів), чи з метою підвищення позитивної оцінки, викладач виставляє аспіранту оцінку, керуючись виключно рівнем його знань, виявлених на екзамені (залікові), тобто, виходячи із 100 балів, але при цьому виставлена підсумкова (семестрова) оцінка не може бути нижчою за підсумкову модульну оцінку.

Критерії оцінювання модульного та підсумкового семестрового контролю:

- оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує аспірант, який: всебічно, систематично і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом; вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних

ситуаціях; засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для наукової діяльності; вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію; самостійно визначає окремі цілі власної наукової діяльності, виявив творчі дослідницькі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу.

- оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує аспірант, який: повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях; має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем наукового спрямування; під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправляє, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;
- оцінку «добре» (74-81 бали, С) заслуговує аспірант, який: в загальному роботу виконав, але при підсумковому контролі робить певну кількість помилок; вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність; опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;
- оцінку «задовільно» (64-73 балів, D) – заслуговує аспірант, який: знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його в наукових дослідженнях; виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок; ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою; допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.
- оцінку «задовільно» (60-63 балів, E) – заслуговує аспірант, який: володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання в науковій діяльності, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.
- оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється аспіранту, який: виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.
- оцінку «незадовільно» (0-34 балів, F) – виставляється аспіранту, який володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім; допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою; не може продовжувати підготовку в аспірантурі і не готовий до наукової діяльності без повторного вивчення даної дисципліни

## 6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

### 6.1. Зміст навчальної дисципліни

#### Модуль 1. Дизайн наукових досліджень та академічна доброчесність в медицині

Тема 1. *Епістемологія*. Поняття та компоненти знання за Платоном. Тест Селлі-Енн для ідентифікації когнітивних здібностей з оцінки знання та хибної віри. Підходи до обґрунтування правдивої віри (інтерналізм, екстерналізм). Fallibilism. Проблема Гетьєра та шляхи виходу з неї. Сучасне поняття знання. Скептицизм. Ефект Даннінга-Крюгера. Суть знання з погляду нейробіології.

Тема 2. *Філософія науки*. Філософські погляди Арістотеля. Логіка Арістотеля, силлогізми. Роль східних мислителів у розвитку науки: Алгазен, Ал-Біруні, Авіценна. Роджер Бекон – «батько» наукового методу. Бритва Оккама, ідоли мозку Френсіса Бекона. Раціоналізм Декарта та гіпотетико-дедуктивний метод Ньютона. Наукова індукція за Джоном Хершелом та Джоном Стюартом Міллом. Чарльз Сандерс Пірс. Позитивізм та неопозитивізм. Карл Поппер та його

принцип фальсифіковності. Томас Кун та структура наукових революцій. Постмодернізм та наукові війни.

Тема 3. *Науковий метод*. Об'єкт і предмет дослідження. Суть та етапи наукового методу. Гіпотези та вимоги до них. Випробування гіпотез. Засоби мінімізації похибок у науці: контрольовані дослідження, рандомізація, засліплення (маскування), реплікація, зовнішнє рецензування, супровідні дані. Залежні, незалежні та контрольовані змінні у наукових дослідженнях. Наукове моделювання. Псевдонауковий метод. Проблеми з дотриманням наукового методу. Якісні та кількісні дослідження. Планування наукових досліджень.

Тема 4. *Клінічні випробування*. Історія перших клінічних випробувань. Види клінічних випробувань. Шлях від ідеї до лікарського засобу. Фази клінічних досліджень. Талідомідова трагедія та вимоги до клінічних досліджень. Стандарти ІСН для проведення клінічних досліджень. Захист суб'єктів клінічних досліджень, етичний комітет, інформована згода. Належна клінічна практика. Стандарт публікації клінічних досліджень CONSORT 2010. Діаграма потоку пацієнтів.

Тема 5. *Епідеміологічні дослідження*. Види медичних досліджень. Когортні дослідження. Дослідження «випадок-контроль». Поперечні (крос-секційні) дослідження. Екологічні дослідження. Інтервенційні епідеміологічні дослідження.

Тема 6. *Систематичні огляди та мета-аналізи*. Відмінність між наративним оглядом, систематичним оглядом та мета-аналізом. Формулювання назв наукових публікацій та здійснення пошуку публікацій. Стратегія літературного пошуку для систематичних та мета-аналізів. Реєстрація систематичних оглядів. Стандарти публікування систематичних оглядів та мета-аналізів. Діаграма потоку даних. Оцінка ризику похибок, лійкові графіки. Forest-графіки.

Тема 7. *Планування наукового дослідження*. Постановка наукового питання. Формула ПІКЕ (PICO). Формулювання мети дослідження. СМАРТ-підхід до планування дослідження. Схема ІМРАД для формування дизайну дослідження. Розробка методології дослідження. Складання часового плану дослідження. Діаграма Ганта. Виконання літературного пошуку та оцінка рівня наукових публікацій.

Тема 8. *Академічний плагіат*. Поняття академічного плагіату. Відмінність між плагіатом та академічним плагіатом. Наслідки виявлення академічного плагіату від 1997 до сьогодні. Види (ступені) плагіату. Рекомендації Міністерства освіти і науки щодо запобігання академічному плагіату. Терпимість до академічного плагіату в Україні. Виявлення академічного плагіату, антиплагіатні програми.

Тема 9. *Академічна доброчесність*. Культура академічної доброчесності в Україні. Поняття академічної доброчесності – стаття 42 Закону «Про освіту». Закон «Про академічну доброчесність». Недоброчесна поведінка учасників освітнього процесу та відповідальність за неї. Положення про академічну доброчесність в УжНУ. Фальсифікація та фабрикація у наукових дослідженнях. Етичні питання авторства. Псевдонаука.

Тема 10. *Етика медичних досліджень*. Медична деонтологія. Етика наукових досліджень. Конвенція про права людини та біомедицину (Ов'єдська Конвенція). Гельсінська декларація. Експертиза дослідницького протоколу комісією з етики. Реєстрація клінічних випробувань в публічних реєстрах. Лікарська таємниця та наукові дослідження. Основи біоетики. Концепція 3R Расела та Берча. Наказ МОНМС №249 від 01.03.2012 «Порядок проведення науковими установами дослідів, експериментів на тваринах». Директива ЄС 2010/63/EU «Про захист тварин, що використовуються в наукових дослідженнях».

## 6.2. Структура навчальної дисципліни

| Назви змістових модулів і тем                                               | Кількість годин       |              |                         |             |                      |                   | Кількість годин        |              |                         |             |                      |                   |
|-----------------------------------------------------------------------------|-----------------------|--------------|-------------------------|-------------|----------------------|-------------------|------------------------|--------------|-------------------------|-------------|----------------------|-------------------|
|                                                                             | Форма навчання: денна |              |                         |             |                      |                   | Форма навчання: заочна |              |                         |             |                      |                   |
|                                                                             | Усього                | у тому числі |                         |             |                      |                   | Усього                 | у тому числі |                         |             |                      |                   |
|                                                                             |                       | лекції       | практичні (семінарські) | лабораторні | індивідуальна робота | самостійна робота |                        | лекції       | практичні (семінарські) | лабораторні | індивідуальна робота | самостійна робота |
| 1-й семестр                                                                 |                       |              |                         |             |                      |                   |                        |              |                         |             |                      |                   |
| Модуль 1. Дизайн наукових досліджень та академічна доброчесність в медицині |                       |              |                         |             |                      |                   |                        |              |                         |             |                      |                   |
| Тема 1. Епістемологія                                                       | 10                    | 2            |                         |             |                      | 8                 | 10                     |              |                         |             |                      | 10                |
| Тема 2. Філософія науки                                                     | 14                    | 4            | 2                       |             |                      | 8                 | 14                     |              | 1                       |             |                      | 13                |
| Тема 3. Науковий метод                                                      | 16                    | 4            | 4                       |             |                      | 8                 | 16                     | 2            | 1                       |             |                      | 13                |
| Тема 4. Клінічні випробування                                               | 14                    | 4            | 2                       |             |                      | 8                 | 14                     | 2            |                         |             |                      | 12                |
| Тема 5. Епідеміологічні дослідження                                         | 12                    | 2            | 2                       |             |                      | 8                 | 12                     | 2            | 1                       |             |                      | 9                 |
| Тема 6. Систематичні огляди та мета-аналізи                                 | 12                    | 2            | 2                       |             |                      | 8                 | 12                     |              | 1                       |             |                      | 11                |
| Тема 7. Планування наукового дослідження.                                   | 16                    | 4            | 4                       |             |                      | 8                 | 16                     |              |                         |             |                      | 16                |
| Тема 8. Академічний плагіат                                                 | 12                    | 2            | 2                       |             |                      | 8                 | 12                     |              | 1                       |             |                      | 11                |
| Тема 9. Академічна доброчесність                                            | 12                    | 2            | 2                       |             |                      | 8                 | 12                     | 2            | 1                       |             |                      | 9                 |
| Тема 10. Етика медичних досліджень                                          | 14                    | 4            | 2                       |             |                      | 8                 | 14                     | 2            |                         |             |                      | 12                |
| Модульна контрольна робота                                                  | 3                     |              | 2                       |             |                      | 1                 | 3                      |              | 2                       |             |                      | 1                 |
| Разом за семестр                                                            | 135                   | 30           | 24                      |             |                      | 81                | 135                    | 10           | 8                       |             |                      | 117               |

## 6.3. Тематики практичних (семінарських, лабораторних) занять

| № з/п | Назва теми | Кількість годин |        |
|-------|------------|-----------------|--------|
|       |            | денна           | заочна |

|              |                                                    |           |          |
|--------------|----------------------------------------------------|-----------|----------|
| 1            | Тема 2. <i>Філософія науки</i>                     | 2         | 1        |
| 2            | Тема 3. <i>Науковий метод</i>                      | 4         | 1        |
| 3            | Тема 4. <i>Клінічні випробування</i>               | 2         |          |
| 4            | Тема 5. <i>Епідеміологічні дослідження</i>         | 2         | 1        |
| 5            | Тема 6. <i>Систематичні огляди та мета-аналізи</i> | 2         | 1        |
| 6            | Тема 7. <i>Планування наукового дослідження.</i>   | 4         |          |
| 7            | Тема 8. <i>Академічний плагіат</i>                 | 2         | 1        |
| 8            | Тема 9. <i>Академічна доброчесність</i>            | 2         | 1        |
| 9            | Тема 10. <i>Етика медичних досліджень</i>          | 2         |          |
| <b>Разом</b> |                                                    | <b>22</b> | <b>6</b> |

#### 6.4. Самостійна робота

| № з/п        | Назва теми                                         | Кількість годин |            |
|--------------|----------------------------------------------------|-----------------|------------|
|              |                                                    | денна           | заочна     |
| 1            | Тема 1. <i>Епістемологія</i>                       | 8               | 10         |
| 2            | Тема 2. <i>Філософія науки</i>                     | 8               | 13         |
| 3            | Тема 3. <i>Науковий метод</i>                      | 8               | 13         |
| 4            | Тема 4. <i>Клінічні випробування</i>               | 8               | 12         |
| 5            | Тема 5. <i>Епідеміологічні дослідження</i>         | 8               | 9          |
| 6            | Тема 6. <i>Систематичні огляди та мета-аналізи</i> | 8               | 11         |
| 7            | Тема 7. <i>Планування наукового дослідження.</i>   | 8               | 16         |
| 8            | Тема 8. <i>Академічний плагіат</i>                 | 8               | 11         |
| 9            | Тема 9. <i>Академічна доброчесність</i>            | 8               | 9          |
| 10           | Тема 10. <i>Етика медичних досліджень</i>          | 8               | 12         |
| 11           | Підготовка до модульної контрольної роботи         | 1               | 1          |
| <b>Разом</b> |                                                    | <b>81</b>       | <b>117</b> |

#### 6.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальними завданням є написання есе на задану етично чутливу тему. Розподіл тем для есе здійснюється рандомізатором. Копіювання матеріалів з інтернету чи використання ШІ для формування есе не допускається і призводить до нульової оцінки за відповідну тему.

### 7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби – комп'ютери, підключені до мережі інтернет.

Обладнання – немає потреби.

Програмне забезпечення – браузер Google Chrome.

### 8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

#### Основна література

- Девіняк О.Т., Колесник П.О. Навчальні матеріали та презентації курсу. [електронні ресурси на e-learn.uzhnu.edu.ua]
- Колесник А.П. 12 кроків молодого науковця в загальній медичній практиці. Навчальний посібник. - Ужгород, 2023.
- Методологія наукових досліджень в медицині: навч. посібник / В. Д. Бабаджан, Н. С. Бакуменко, О. І. Кадикова та ін.; за ред. П. Г. Кравчуна, В. Д. Бабаджана, В. В. М'ясоєдова. – Харків : ХНМУ, 2020. – 260 с
- Закон України «Про академічну доброчесність» № 4742-IX від 18.12.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20>

5. Конвенція про права людини та біомедицину URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994\\_334](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_334)
6. Гельсінська декларація Всесвітньої медичної асоціації "Етичні принципи медичних досліджень за участю людини у якості об'єкта дослідження" URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/990\\_005](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/990_005)
7. Порядок проведення науковими установами дослідів, експериментів на тваринах. Наказ МОНМС № 249 від 01.03.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0416-12>
8. Положення про академічну доброчесність в ДВНЗ УжНУ <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/12223>

#### Допоміжна література

1. Настанова МОЗ «Належна клінічна практика» <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/uk/v0095282-09#n3534>
2. Designing Clinical Research / W. S. Browner, T. B. Newman, S. R. Cummings [et al.]. 5th ed. Philadelphia : Wolters Kluwer, 2022. xiii, 451 p.
3. Карл Поппер Логіка наукового відкриття. Огляд деяких фундаментальних проблем URL: [https://www.researchgate.net/publication/359718124\\_Karl\\_Popper\\_Logika\\_naukovogo\\_vidkritta\\_Oglad\\_deakih\\_fundamentalnih\\_problem](https://www.researchgate.net/publication/359718124_Karl_Popper_Logika_naukovogo_vidkritta_Oglad_deakih_fundamentalnih_problem)
4. Т. Кун. Структура наукових революцій URL: <http://litopys.org.ua/kuhn/kuhn.htm>
5. Fletcher G. S. Clinical Epidemiology: The Essentials. 6th ed. Philadelphia : Wolters Kluwer, 2020. xiv, 288 p.
6. Лист МОН №1/11-8681 від 15.08.2018 «Рекомендації щодо запобігання плагиату ... » <https://osvita.ua/doc/files/news/616/61647/1-11-8681.pdf>
7. Директива ЄС 2010/63/EU «Про захист тварин, що використовуються в наукових дослідженнях» <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32010L0063>

#### Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Сайт Євгена Ніколаєва про академічну доброчесність <https://www.skeptic.in.ua/>
2. Сайт про помилки і фальсифікації в наукових дослідженнях в Україні <http://false-science.ucoz.ua/>
3. Сайт Елізера Юдковскі про раціональність і когнітивні помилки в наукових дослідженнях <https://www.lesswrong.com/>
4. Науково-популярний роман Елізера Юдковскі «Гаррі Поттер та методи раціональності» (український переклад) <http://гпімр.укр>
5. Державний реєстр клінічних випробувань <https://clinicaltrials.dec.gov.ua/>
6. Міжнародний реєстр клінічних випробувань <https://clinicaltrials.gov/>
7. Систематичні огляди та мета-аналізи Кокрейнівського співтовариства <https://www.cochranelibrary.com/>
8. Міжнародний реєстр систематичних оглядів та мета-аналізів PROSPERO <https://www.crd.york.ac.uk/prospéro/>
9. EQUATOR network - міжнародна організація зі стандартизації і настанов щодо оформлення медичних наукових публікацій <https://www.equator-network.org/>
10. COPE - Committee on Publication Ethics - міжнародна організація з етики наукового публікування <https://publicationethics.org/>
11. ICMJE - International Committee of Medical Journal Editors - Міжнародний комітет редакторів медичних журналів <https://www.icmje.org/>

**Результати перегляду  
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20\_\_\_ / 20\_\_\_ н.р. без змін; зі змінами (Додаток \_\_\_).  
(потрібне підкреслити)

протокол № \_\_\_ від «\_\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_\_ р. Завідувач кафедри \_\_\_\_\_  
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20\_\_\_ / 20\_\_\_ н.р. без змін; зі змінами (Додаток \_\_\_).  
(потрібне підкреслити)

протокол № \_\_\_ від «\_\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_\_ р. Завідувач кафедри \_\_\_\_\_  
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20\_\_\_ / 20\_\_\_ н.р. без змін; зі змінами (Додаток \_\_\_).  
(потрібне підкреслити)

протокол № \_\_\_ від «\_\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_\_ р. Завідувач кафедри \_\_\_\_\_  
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20\_\_\_ / 20\_\_\_ н.р. без змін; зі змінами (Додаток \_\_\_).  
(потрібне підкреслити)

протокол № \_\_\_ від «\_\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_\_ р. Завідувач кафедри \_\_\_\_\_  
(підпис) (Прізвище ініціали)